2024/2374

10.10.2024

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2024/2374

ze dne 11. dubna 2024

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 na rozpočtový rok 2022

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 na rozpočtový rok 2022,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0094/2024),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 (SESAR 3) (dále jen „společný podnik“), který sídlí v Bruselu, byl založen v listopadu 2021 jako součást programu Horizont Evropa na období končící dnem 31. prosince 2031 ([1]); konstatuje, že společný podnik SESAR 3 nahradil společný podnik SESAR, který byl založen v únoru 2007 jako součást sedmého rámcového programu pro výzkum na období osmi let ([2]) (SESAR 1) a jehož doba existence byla v červnu 2014 prodloužena na období končící dnem 31. prosince 2024 ([3]), aby mohl dále fungovat jako součást programu Horizont 2020;

B. vzhledem k tomu, že společný podnik je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru pro rozvoj modernizovaného systému uspořádání letového provozu v Evropě, jehož cílem je prostřednictvím výzkumu a inovací urychlit zavedení digitálního evropského nebe; vzhledem k tomu, že zakládajícími členy jsou Unie, zastoupená Komisí, Evropská organizace pro bezpečnost letového provozu (Eurocontrol) a více než 50 organizací zastupujících celý hodnotový řetězec letectví od letišť, uživatelů vzdušného prostoru všech kategorií, přes poskytovatele letových navigačních služeb až po provozovatele dronů a poskytovatele souvisejících služeb, výrobní odvětví a vědeckou obec;

C. vzhledem k tomu, že v zájmu větší transparentnosti by měl společný podnik ve své roční účetní závěrce zveřejňovat příslušné informace o příspěvcích členů na úrovni programu; vzhledem k tomu, že u každého programu, v němž působí, by měl společný podnik do konce roku předkládat podle jednotlivých kategorií členů všechny relevantní informace včetně cílů pro příspěvky stanovených v právních předpisech pro příslušný program, objemu obdržených příspěvků a objemu právních závazků; vzhledem k tomu, že společný podnik by měl i nadále zlepšovat transparentnost;

Obecně

1. na základě konsolidované výroční zprávy o činnosti ([4]) konstatuje, že program Digitální evropské nebe byl zahájen v roce 2022 schválením víceletého pracovního programu a prvního pololetního pracovního programu a vyhlášením prvních dvou výzev v rámci programu Horizont Evropa pro 1) průzkumný a průmyslový výzkum a 2) urychlené zavádění inovací a uvádění na trh; konstatuje, že ze 127 obdržených návrhů projektů bylo vybráno 48, což představuje celkovou investici ve výši 350 milionů EUR;

2. vítá příspěvek společného podniku k reakci na nezákonnou a neodůvodněnou ruskou útočnou válku proti Ukrajině, neboť byly zasaženy některé dopravní toky, což si vyžádalo přizpůsobení operací společného podniku v oblasti řízení letového provozu a vedlo ke zvýšené potřebě řídících letového provozu;

([1]) Nařízení Rady (EU) 2021/2085 ze dne 19. listopadu 2021, kterým se zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa a zrušují nařízení (ES) č. 219/2007, (EU) č. 557/2014, (EU) č. 558/2014, (EU) č. 559/2014, (EU) č. 560/2014, (EU) č. 561/2014 a (EU) č. 642/2014 (Úř. věst. L 427, 30.11.2021, s. 17).

([2]) Nařízení Rady (ES) č. 219/2007 ze dne 27. února 2007 o založení společného podniku na vytvoření evropského systému nové generace pro uspořádání letového provozu (SESAR) (Úř. věst. L 64, 2.3.2007, s. 1).

([3]) Nařízení Rady (EU) č. 721/2014 ze dne 16. června 2014, kterým se mění nařízení (ES) č. 219/2007 o založení společného podniku na vytvoření evropského systému nové generace pro uspořádání letového provozu (SESAR), pokud jde o prodloužení existence společného podniku do roku 2024 (Úř. věst. L 192, 1.7.2014, s. 1).

([4]) https://www.sesarju.eu/node/4509.

3. konstatuje, že v roce 2022 dosáhl společný podnik pokroku při dokončování výzkumných a inovačních činností programu SESAR 2020 a zároveň umožnil, aby se nové partnerství společného podniku SESAR 3 stalo plně funkčním a aby se rozběhl program výzkumu a inovací Digitální evropské nebe;

4. dále konstatuje, že vyvíjené činnosti jsou důležitým příspěvkem ke strategickým prioritám a iniciativám Evropské komise, konkrétně k jednotnému evropskému nebi, Zelené dohodě pro Evropu a Evropě připravené na digitální věk;

Rozpočtové a finanční řízení

5. vítá příspěvek společného podniku k reakci na nezákonnou a neodůvodněnou útočnou válku Ruska proti Ukrajině, neboť byly zasaženy některé dopravní toky, což si vyžádalo přizpůsobení operací společného podniku v oblasti řízení leteckého provozu a vedlo ke zvýšené potřebě řídících letového provozu;

6. konstatuje, že pro rok 2022 je v rozpočtu ([5]) k dispozici 146,9 milionu EUR v prostředcích na platby (69,9 milionu EUR v roce 2021) a 158,8 milionu EUR v prostředcích na závazky (34,8 milionu EUR v roce 2021);

7. konstatuje, že změny ve výši rozpočtu společného podniku do značné míry závisí na fázi provádění víceletých programů v oblasti výzkumu a inovací; konstatuje, že v roce 2022 začal společný podnik s prováděním programu Horizont Evropa, a proto rozpočet na rok 2022 zahrnuje rozpočet závazků na první výzvy v rámci programu Horizont Evropa plánované na rok 2022 a rozpočet plateb na související platby předběžného financování;

8. bere na vědomí, že správní rada společného podniku přijala rozpočet na rok 2022 v prosinci 2021 a že tímto rozhodnutím byly schváleny některé přechodné prvky týkající se ročního pracovního programu, rozpočtu, plánu pracovních míst a plánu veřejných zakázek společného podniku na roky 2021 a 2022; konstatuje, že rozpočet na rok 2022 byl pozměněn dvakrát v říjnu 2022 a třetím pozměňovacím návrhem v prosinci 2022 ([6]);

9. na základě zprávy Účetního dvora konstatuje, že částky příspěvků v roční účetní závěrce společného podniku za rok 2022 zaúčtované podle jednotlivých členů (Unie, členové ze soukromého sektoru a Eurocontrol) se vzájemně výrazně liší; konstatuje, že tomu tak je proto, že hotovostní příspěvky Unie jsou potvrzeny a zaúčtovány v okamžiku, kdy jsou společnému podniku vyplaceny při zahájení realizace projektu, avšak věcné příspěvky členů jsou zaúčtovány až po potvrzení vzniklých a vykázaných nákladů na provádění projektu;

10. konstatuje, že rozdíl mezi zaúčtovanými částkami hotovostních příspěvků na jedné straně a věcnými příspěvky na druhé straně by měl být řešen poskytnutím informací o právních závazcích členů společného podniku na konci roku, pokud jde o podepsané grantové dohody a zakázky;

11. konstatuje, pokud jde o provádění programu Horizont 2020, že na konci roku 2022 společný podnik přidělil v plném rozsahu na závazky maximální provozní příspěvek EU ve výši 555,8 milionu EUR na podepsané grantové dohody a zakázky v rámci programu a že z této přidělené částky zbývá v příštích letech vyplatit přibližně 65,7 milionu EUR (tj. 11,8 %) na projekty a zakázky, které ještě nebyly dokončeny; dále konstatuje, že členové ze soukromého sektoru přijali právní závazek poskytnout veškeré své věcné příspěvky ve výši 280 milionů EUR, které jsou definovány jako cíl v dohodě o odvětvovém členství, a že na konci roku 2022 odvětvoví členové vykázali 278,5 milionu EUR (tj. 99,5 %) z této částky; dále konstatuje, že Eurocontrol přidělil v plném rozsahu na závazky cíl ve výši 467 milionů EUR provozních příspěvků stanovený ve dvoustranné dohodě a že z této částky na konci roku 2022 vykázal 313,6 milionu EUR (tj. 67 % cíle);

12. konstatuje, že na činnosti programu Horizont 2020 neobdržel společný podnik žádné nové operační prostředky na závazky, protože poslední výzvu k předkládání návrhů dokončil do konce roku 2020; konstatuje, že míra plnění provozního rozpočtu společného podniku na rok 2022 byla výrazně nižší než v předchozích letech (54 % v roce 2022 – 93 % v roce 2021), a to v důsledku rostoucích nákladů a problémů s dodávkami, kterým příjemci čelili v důsledku krize COVID-19 a útočné války proti Ukrajině; konstatuje, že délka většiny projektů programu Horizont 2020 proto musela být prodloužena a konečné platby odloženy do roku 2023;

([5]) Toto zahrnuje nevyužité prostředky z předchozích let, které byly opětovně začleněny do rozpočtu na rok 2022, účelově vázané příjmy a prostředky přerozdělené na následující rok.

([6]) Konsolidovaná výroční zpráva o činnosti (s. 59).

13. konstatuje, že prostředky programu Horizont Evropa na rok 2022 byly plně vyčerpány na první dvě grantové výzvy vyhlášené v dubnu 2022; konstatuje, že Komise na provádění těchto projektů poskytla v roce 2022 hotovostní příspěvek ve výši 83,5 milionu EUR; upozorňuje však, že protože hodnoticí fáze nebyla do konce roku dokončena, mohly být hotovostní příspěvky čerpány až v první polovině roku 2023, kdy byly podepsány grantové dohody a mohly být provedeny související platby předběžného financování;

14. vítá skutečnost, že společný podnik i nadále řídil 71 projektů v oblasti průzkumného, průmyslového a validačního výzkumu s 300 různými příjemci, z nichž téměř 20 % tvoří malé a střední podniky, 17 % vysokoškolské instituce a 9 % výzkumné organizace; připomíná, že společný podnik vytváří pro malé a střední podniky nové příležitosti;

15. konstatuje, že v roce 2022 společný podnik dále posiloval partnerství s Agenturou Evropské unie pro bezpečnost letectví (EASA) s cílem posílit s ní spolupráci v rámci dohody o úrovni služeb a pověřil tuto agenturu poskytováním služeb v oblasti uspořádání letového provozu nebo letových navigačních služeb, včetně provádění jednotného evropského nebe; zdůrazňuje význam dalšího rozvoje jednotného evropského nebe;

16. bere na vědomí přebytek z roku 2022 ve výši 107,2 milionu EUR, přisuzovaný pozdnímu přijetí jednotného základního aktu;

17. zdůrazňuje význam společného podniku pro realizaci digitálního evropského nebe, jehož výsledkem je 48 vybraných projektů, včetně spuštění pěti demonstračních projektů digitálního nebe s celkovými investicemi ve výši 350 milionů EUR; vítá úzký dialog mezi společným podnikem a Evropskou obrannou agenturou (EDA), jenž probíhá od roku 2011 a týká se vojenských záležitostí a vstupů do programu Digitální evropské nebe; konstatuje, že Evropská obranná agentura nyní slouží jako hlavní rozhraní mezi programem Digitální evropské nebe na jedné straně a vojenským letectvím a uspořádáním letového provozu na straně druhé a odpovídá za koordinaci stanovisek ozbrojených sil k jednotnému evropskému nebi a společnému podniku SESAR;

Řídicí a kontrolní systémy

18. konstatuje, že pokud jde o výdaje programu Horizont 2020 a Horizont Evropa, audity *ex post* provedl společný auditní útvar GŘ RTD Komise; konstatuje, že u výdajů programu Horizont 2020 (zúčtování a konečné platby) vykázal společný podnik reprezentativní míru chyb 2,4 % a míru zbytkových chyb 1,8 % ([7]); upozorňuje, že u programu Horizont Evropa nebyly audity *ex post* ještě provedeny, jelikož první průběžné platby se očekávají až v roce 2024;

19. konstatuje, že za účelem posouzení kontrol provozních plateb ve společném podniku prověřil Účetní dvůr náhodně vybraný vzorek plateb provedených z programu Horizont 2020 v roce 2022 na úrovni konečných příjemců ([8]); dále konstatuje, že Účetní dvůr nezjistil u vzorku příjemců společného podniku závažné vyčíslitelné chyby; konstatuje nicméně, že v jednom případě Účetní dvůr zjistil systémový problém způsobený nezpůsobilými náklady, které příjemce vykázal za nepovinná osvědčení o finančních výkazech, související s předběžnou účetní závěrkou;

20. konstatuje, že Účetní dvůr se domnívá, že polovina společných podniků, včetně SESAR3, nemá strukturovanou koncepci kontrol *ex ante* založenou na riziku pro granty programu Horizont 2020;

21. připomíná, že podle článku 21 finančních pravidel společných podniků je účelem kontrol *ex ante* předcházet chybám a nesrovnalostem před schválením operací a snížit nebezpečí nedosažení cílů;

22. v této souvislosti konstatuje, že v případě společného podniku SESAR Účetní dvůr na základě přezkumu interní dokumentace a rozhovorů se zaměstnanci společného podniku zjistil, že na konci roku 2022 se v rámci přístupu společného podniku k monitorování rizik zohledňovali pouze příjemci, kteří byli předmětem auditu *ex post*, a to především nejvyšší příjemci; dále poznamenává, že z hodnocení rizika byli tudíž vyloučeni potenciálně rizikoví příjemci, kteří nebyli nikdy předmětem auditu *ex post*, a nové subjekty;

([7]) Konsolidovaná výroční zpráva o činnosti, kapitola 4.1.1.2.3.

([8]) Pokud jde o grantové platební operace testované u příjemců, prahová hodnota pro hlášení vyčíslitelných chyb je 1 % kontrolovaných nákladů.

23. dále konstatuje, že společný podnik nehodnotil rizika na úrovni projektu;

24. vyzývá společný podnik, aby posílil svoji koncepci monitorování rizika v souvislosti s kontrolami *ex ante*, aby mohl odhalit potenciálně rizikové příjemce, kteří nejsou v současné době součástí základního souboru (jako jsou příjemci, kteří nebyli nikdy předmětem auditu *ex post*, a nové subjekty), a rizikové projekty;

25. vyzývá společný podnik, aby řešil nedostatky v používání posíleného monitorovacího nástroje ([9]); v této souvislosti připomíná, že nástroj je navržen tak, aby pomáhal zaměřit se na kontroly *ex ante* nejdůležitějších rizik vyhodnocených pro projekt nebo příjemce a umožňoval referentům kdykoli během realizace projektu zaznamenat zjištěná důležitá rizika a sledovat příslušná monitorovací a zmírňující opatření;

26. konstatuje, že aby byl nástroj využíván účinně a efektivně, měli by referenti pro cílené dokončení opatření na základě posíleného monitorování stanovit relevantní a splnitelnou lhůtu; konstatuje však, že v případě společného podniku nebylo po uplynutí stanovené lhůty varování posíleného monitorování obnoveno ani ukončeno a navíc po provedení kontrolních opatření referent znovu neposoudil úroveň rizika;

27. souhlasí s Účetním dvorem, že společný podnik by měl zajistit, aby všechna opatření plynoucí z posíleného monitorování doprovázela konkrétní kontrolní opatření zaměřená na zjištěná rizika a aby bylo jejich plnění v předem stanovené lhůtě prověřeno;

28. konstatuje, že podle hodnocení Účetního dvora je v programu Horizont Evropa ještě důležitější, aby každý společný podnik zavedl vlastní koncepci řízení grantů založenou na riziku;

29. zdůrazňuje, že struktura příjemců nebo projektů společného podniku se v rámci programu Horizont Evropa významně mění, například se zvyšuje počet malých a středních podniků, nových subjektů a větších konsorcií, a také existuje požadavek používat u činností programu Horizont Evropa pouze postupy otevřených řízení, v důsledku čehož rizikové faktory zjištěné v předchozích programech již nemusí být relevantní a mohou se objevit nové rizikové faktory;

30. souhlasí s Účetním dvorem, že tyto změny podtrhují, jak je důležité, aby společný podnik zavedl nebo upravil vlastní koncepci řízení grantů založenou na riziku;

31. vítá závazek společného podniku zabývat se novými rizikovými faktory vyplývajícími z rámce Horizontu Evropa a přizpůsobit svou novou koncepci kontrol *ex ante* založenou na riziku, jakož i zavedení nových nástrojů založených na rizicích pro posuzování rizik na úrovni projektů a pro nové subjekty; vyzývá společný podnik, aby o těchto činnostech informoval ve výroční zprávě o činnosti za rok 2023;

Zadávání veřejných zakázek a zaměstnanci

32. bere na vědomí, že se společný podnik v důsledku svých počátečních činností zaměřil na správu svých stávajících zakázek, na něž se vztahují operační prostředky, a na výběr poskytovatelů konkrétních služeb řízení programu, a v důsledku toho se společný podnik rozhodl posunout orientační termíny některých provozních zakázek na první čtvrtletí roku 2023;

33. konstatuje, že schválený plán pracovních míst společného podniku na rok 2022 povoluje 37 dočasných zaměstnanců, jednoho smluvního zaměstnance a dva vyslané národní odborníky, jak je stanoveno v ročním souhrnném rozpočtu Evropské unie pro Evropskou komisi;

([9]) Podle oddílu 3.2.2 o posíleném monitorování v pokynech Společného prováděcího střediska GŘ RTD Komise ke kontrolám *ex ante* programu Horizont 2020 pomáhá posílený monitorovací nástroj referentům, kteří se zabývají granty (projektovým referentům, finančním referentům a právníkům), hodnotit riziko projektů nebo příjemců.

34. konstatuje, že efektivní přidělování zaměstnanců zůstalo v roce 2022 prioritou společného podniku a že úsilí bylo zaměřeno na profesní a kariérní rozvoj jeho zaměstnanců, kromě zajištění toho, aby přidělení zaměstnanci byli využíváni co nejhospodárněji, nejúčinněji a nejefektivněji;

35. konstatuje, že míra volných pracovních míst na konci roku 2022 činila 8,1 %; na základě konsolidované výroční zprávy o činnosti konstatuje, že vzhledem k tomu, že plán pracovních míst společného podniku obsahuje pouze 37 míst dočasných zaměstnanců, každý odchod dočasného zaměstnance zvyšuje příslušnou míru volných pracovních míst o 2,7 %;

36. konstatuje, že v roce 2022 bylo zahájeno zavádění modulu informačního systému Sysper Job; na základě konsolidované výroční zprávy o činnosti bere na vědomí, že společný podnik dokončí systém řízení lidských zdrojů Sysper v roce 2023;

37. konstatuje, že pokud jde o genderovou a geografickou vyváženost, společný podnik je i nadále odhodlán zajistit, aby jeho celková vyváženost zůstala stabilní; konstatuje, že na konci roku 2022 tvořily 59 % z celkových 37 zaměstnanců ženy a 41 % muži, přičemž bylo zastoupeno 15 národností;

Kontrola opatření přijatých v návaznosti na připomínky z předcházejících let

38. konstatuje, že „připomínky“ ve zvláštních výročních zprávách společných podniků jsou ve skutečnosti „časově neomezená doporučení“ Účetního dvora; poznamenává, že Účetní dvůr tyto připomínky každoročně kontroluje a hodnotí jejich stav jako „otevřené“ nebo „uzavřené“;

39. vítá, že společný podnik přijal nápravná opatření v reakci na připomínku Účetního dvora vydanou v roce 2021.